

Internetstiftelsen

Föreläsning 2025-02-10

av

Anthony Dillenbeck

Internetstiftelsen

vad är det?

vad gör de?

vad kan de?

INTERNETSTIFTELSEN

- **Internetstiftelsen** är vare sig ett företag eller en myndighet, utan en ...
- oberoende, affärsdriven och allmännyttig **stiftelse**
- som samarbetar med många delar av samhället **för att skapa ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.**

Internetstiftelsen har samhällsnytta

- Vi främjar forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet
- Vår verksamhet bygger till stor del på kunskap som vi mer än gärna delar med oss av, eftersom vi tror att det gynnar internetutvecklingen.

Internetstiftelsen

- Ansvarar för “.se domänen”.
- Dvs Internetstiftelsen ansvarar för alla internet-adresser som slutar på “.se”

Internetstiftelsens vision handlar om ”kunskap”

- Internetstiftelsens vision är att alla ska ***vilja, våga och kunna*** använda internet.
- På hemsidan har vi samlat våra utbildningssatsningar som bidrar till:
- **ökad digital kompetens för att ...**
  - **du enklare kan förstå och använda internets tjänster.**

VAD JOBBAR INTERNETSTIFTELSEN MERA MED?

Vi går in och kikar på deras hemsida

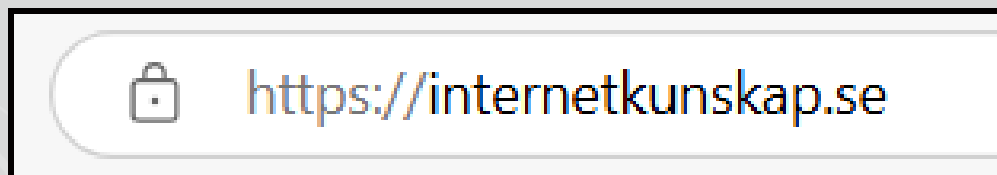
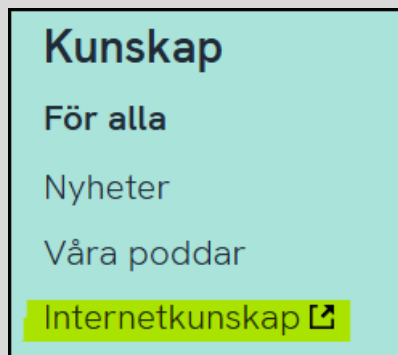
www.internetstiftelsen.se

Vilken nytta har du av Internetstiftelsen.se?

INTERNET STIFTELSEN Domäner Kunskap Mötesplatser Om oss English Lyssna Sök domän Sök Meny

Domäner	Kunskap	Mötesplatser	Om oss	English
Sök domän	För alla	Internetdagarna	Vi är Internetstiftelsen	Domains
Registrera ett domännamn	Våra poddar	Goto 10	Kontakt	Register a domain name
Ändra mina befintliga uppgifter	Internetkunskap		Integritetspolicy	Dispute resolution
Ta reda på ägaren av ett domännamn	Internetmuseum		Press	Project Internet access
Återförsäljare	Digital delaktighet		Jobba hos oss	Tech tools
Domännamn – vad är det?	Bredbandskollen		Mer om oss	About us
Vem tar ansvar för innehåll på nätet?	För skolan		Organisation	We are The Swedish Internet Foundation
Oseriösa metoder	Digitala lektioner		Vision och värderingar	Contact
Twistlösning	Fortbildning för pedagoger		Vårt hållbarhetsarbete	Privacy policy
För domännamnsbranschen	För samhället		Vårt kvalitetsarbete	Press
Domänstatistik	Svenskarna och internet		Årsredovisningar	DNS-Labs
Teknik	Identitets- och behörighetsfederationer		Remisser	About DNS-Labs
Bli registrerar	Öppna data			Projects
	Internetstiftelsen stöttar			Education
				Collaborate

Klickar vi på menyraden till *Internetkunskap* kommer vi till följande undermeny

Internetsstiftelsen

➔ internetkunskap

- Du kan gå direkt in på internetkunskap.se
- Då kommer du direkt till olika intressanta områden inom internet att läsa om eller titta på.
- Nu gör vi det!

VAD MENAR VI NÄR VI SÄGER AI?

- AI → artificiell intelligens:
Samlingsnamn för datorprogram och verktyg som på olika sätt är gjorda för att likna mänskligt tänkande
- Lägga ihop flera olika intryck för att komma till en slutsats.
- Med andra ord handlar AI om att göra datorer lite mer mänskliga

AI-VERKTYG

- Det mest kända generativa AI-verktyget är . . .
- → **ChatGPT**
- Gissningsmaskin som är väldigt bra på att gissa
- Ingen förmåga till källkritik
- Kan heller inte skilja lögn från sanning
- Andra AI-verktyg är . . .

AI-VERKTYG

- Men det finns också andra AI-verktyg . . .
- Textverktyg
- Bildverktyg
- Musikverktyg
- Videoverktyg
- Vad har dessa verktyg fått för inverkan...?

TIPS PÅ AI-VERKTYG

Textverktyg:

- [ChatGPT \(OpenAI\)](#) [↗](#) : Bra på textgenerering, samtalssimulering, att skriva artiklar, sammanfattningar och e-postmeddelanden. Anpassad för att skapa mänskligt liknande dialoger och lösa problem genom konversation.
- [Gemini \(Google\)](#): [↗](#) Lättanvänt verktyg som påminner om ChatGPT. Kan skriva olika typer av texter, svara på frågor och skapa kreativa texter.
- [Jasper AI](#): [↗](#) Bra på marknadsföringsmaterial, copywriting, bloggar och annonser. Passar för företag och marknadsföring.
- [Writer](#): [↗](#) Enkelt AI-verktyg för att skapa innehåll snabbt med fokus på marknadsföring och kreativt skrivande.

TIPS PÅ AI-VERKTYG

Bildverktyg:

- [Dall-E \(OpenAI\)](#): [🔗](#) Bra på bildgenerering utifrån textbeskrivningar. Passar för kreativa visualiseringar, konstprojekt och grafisk design.
- [Canva](#): [🔗](#) Designverktyg med AI-funktioner som gör det enkelt att skapa grafik, presentationsbilder och affischer. Mer fokuserat på redigering av färdiga bilder än att skapa från scratch.
- [Pixlr](#): [🔗](#) En bildredigerare online som erbjuder AI-drivna verktyg för fotoförbättring och bildkollage.
- [Midjourney](#): [🔗](#) Här kan du skapa detaljerad digital konst, ofta med mer konstnärligt och surrealistiskt fokus jämfört med Dall-E.

TIPS PÅ AI-VERKTYG

Musikverktyg:

- **Udio**: [🔗](#) Bra på musikskapande och generering av ljudlandskap. Skapar anpassad musik för specifika stämningar eller projekt. Lämpligt för både nybörjare och proffs.
- **Suno**: [🔗](#) Erbjuder AI-genererad musik med fokus på genre- och stämningsspecifika låtar. Mer avancerade funktioner för att justera ton och struktur.

TIPS PÅ AI-VERKTYG

Videoverktyg:

- [InVideo](#): [🔗](#) Bra på videoredigering och videoproduktion med hjälp av AI. Toppen för att snabbt skapa professionella videor genom mallar och text-till-video-funktioner.
- [Clipchamp](#): [🔗](#) En videoredigerare som erbjuder lättanvända redigeringsverktyg och AI-drivna funktioner för att optimera videokvaliteten.

TIPS PÅ VAD AI KAN GÖRA

Kan du skapa en bild på en cool dinosaurietjej på kalas

< 3/3 >

Här är två bilder på en cool dinosaurietjej som firar på kalas! Hoppas de ger rätt festlig känsla!

Här skapar ChatGPT en bild till en födelsedagsinbjudan.

TIPS PÅ VAD AI KAN GÖRA

Min kompis Janne fyller 75. Kan du rita en snygg retro-motorcykel där du får in Janne och 75 på cykeln?

< 3/3 >

Här är två olika versioner av en snygg retro-motorcykel med både "Janne" och "75" integrerade i designen! Hoppas någon av dem passar till din kompis Janne på hans 75-årsdag.

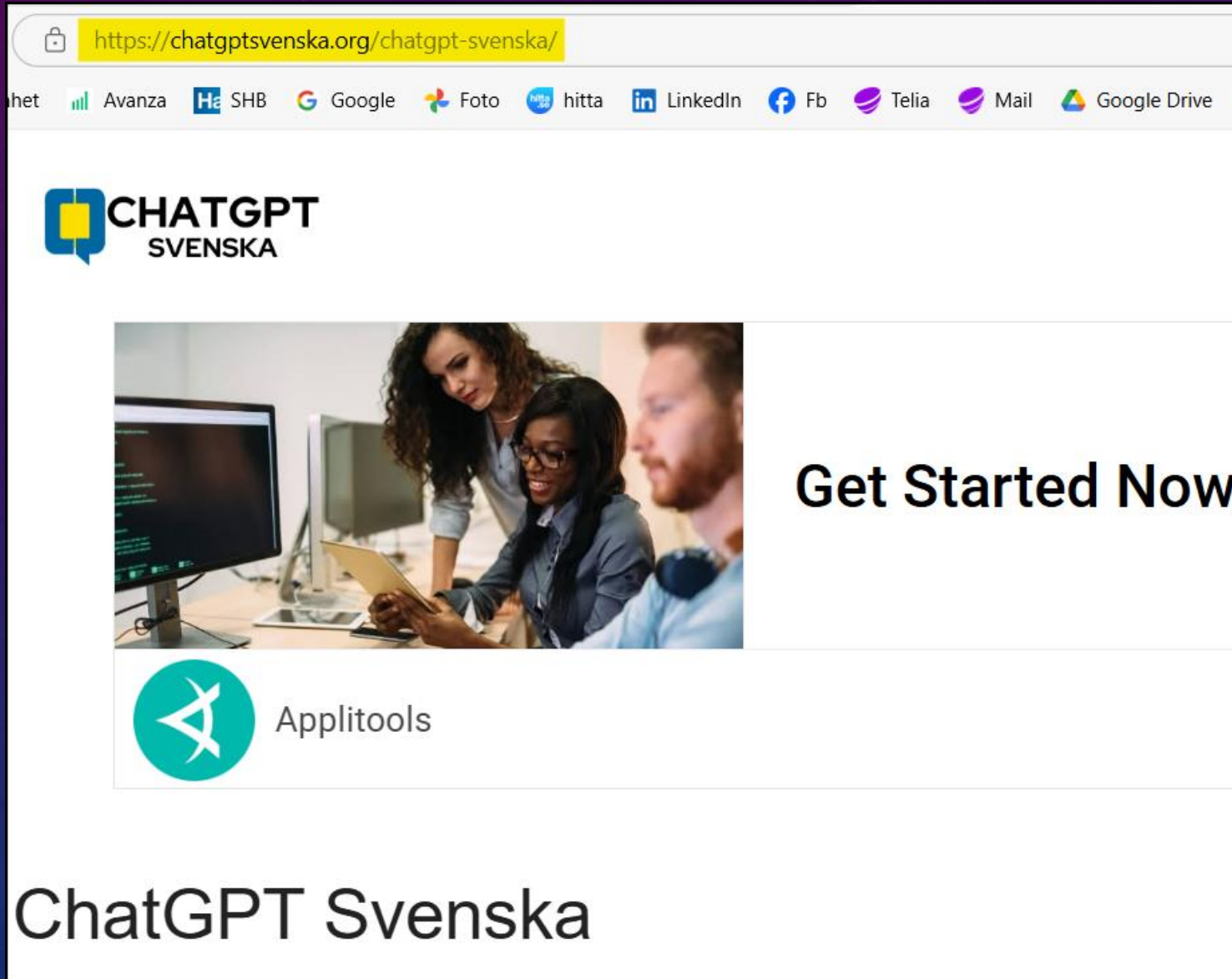
NÅGRA ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN TEXT-VERKTYG

- Få inspiration och nya idéer.
Har du fem ingredienser i kylskåpet och vill ha förslag på vad du kan laga till middag?
- Eller ska du gå på bröllop och vill ha tips på present?
Fråga chatten!
- Korrläsning.
Kopiera in en text och be chattbotten korrläsa.

NÅGRA ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN TEXT-VERKTYG

- **Textförbättring.** Be om hjälp att korta, ändra disposition eller göra en text mer lättläst.
- **Har du lovat skriva protokoll?** Kopiera in dina lösa anteckningar i chatten och be om ett prydligt protokoll.
- **Sammanfattning av text.** Mata in en längre text och be chatten om en sammanfattning.
- **Översättningar.** Nyfiken på vad som står i en tysk artikel, utan att kunna tyska? Be chatten om en översättning.

NÅGRA ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

The image shows a screenshot of a web browser displaying the ChatGPT Svenska website. The browser's address bar shows the URL <https://chatgptsvenska.org/chatgpt-svenska/>. The browser's toolbar includes icons for Avanza, SHB, Google, Foto, hitta, LinkedIn, Fb, Telia, Mail, and Google Drive. The website content features the ChatGPT Svenska logo, a photograph of three people in a meeting, a prominent "Get Started Now" button, and the Applitools logo.

<https://chatgptsvenska.org/chatgpt-svenska/>

Avanza SHB Google Foto hitta LinkedIn Fb Telia Mail Google Drive

CHATGPT SVENSKA

Get Started Now

 Applitools

ChatGPT Svenska

NÅGRA ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

- Jag gick in på chatgpt.com
- Registrerade mig inte, utan ”pröva på”

Vad kan jag hjälpa till med?

Gör ett recept för hur jag kan göra en god men lite annorlunda middag i mellandagarna med mina rester av julmaten.

... OCH HÄR KOM SVARET!

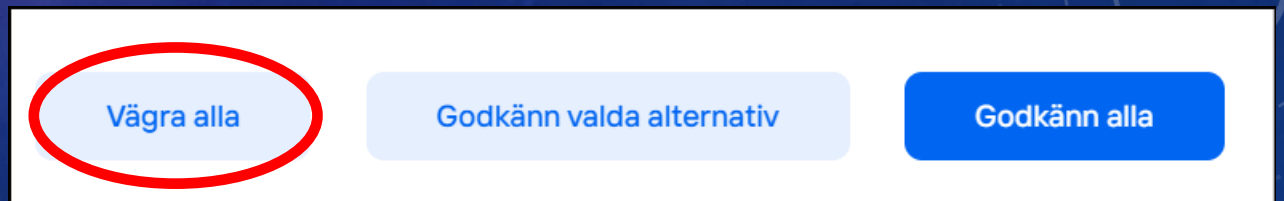
Här kommer ett recept på en annorlunda och god middag du kan laga med din överblivna julmat! Vi ska göra en **julmat-paj** med en twist, där du använder rester som skinka, prinskorv, rödkål och kanske en bit gravad lax. Det här är ett perfekt sätt att ge resterna ett nytt liv på ett roligt och smakfullt sätt.

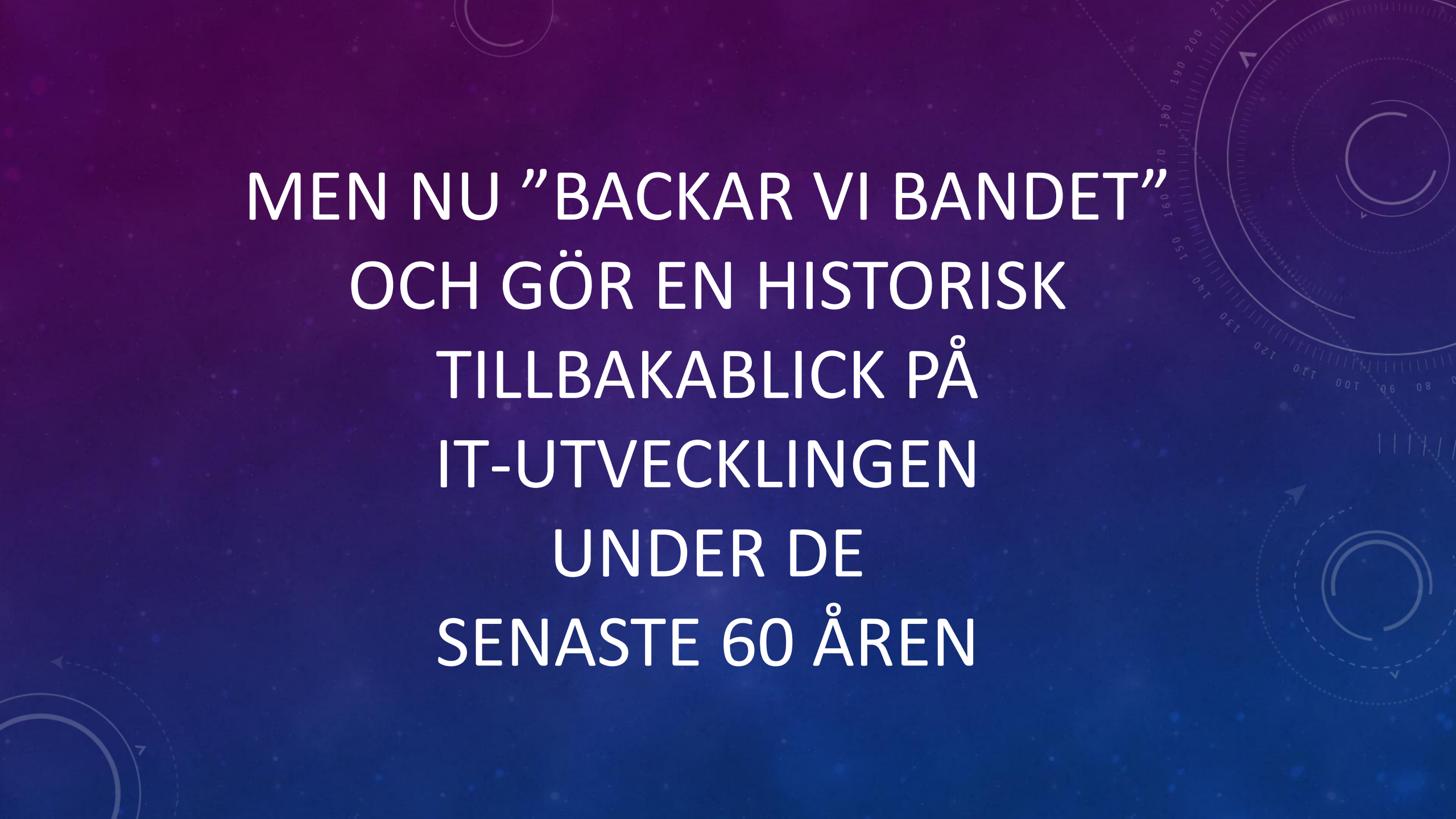
Julmat-paj med skinka och rödkål

Ingredienser:

- **Pajdeg:** (om du inte har färdigdeg kan du använda 3 dl vetemjöl, 150 g kallt smör, 1 äggula och 2–3 msk kallt vatten)
- **Fyllning:**

- Jag sticker emellan med lite information om internetsäkerhet
- hur kan de olika internet-sidorna samla in information om oss ?
- Jag går till en valfri hemsida t.ex. www.hitta.se
- → vägra/avvisa alla!

The background features a dark blue gradient with a subtle pattern of white stars and technical graphics. On the right side, there are several circular gauges or dials with numerical scales (e.g., 100, 120, 140, 160, 180, 200) and arrows. On the left, there are faint circular outlines and arrows. The text is centered and reads:

MEN NU "BACKAR VI BANDET"
OCH GÖR EN HISTORISK
TILLBAKABLICK PÅ
IT-UTVECKLINGEN
UNDER DE
SENASTE 60 ÅREN

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

1960-talet

Under 1960-talet läggs grunden för framtidens IT-utveckling, långt innan internet finns. Sovjets satellit Sputnik får USA att storsatsa på försvarsforskning och myndigheten ARPA grundas. Datorerna som finns tar upp hela salar, men idén om ett sammankopplat nätverk mellan datorer formuleras 1963 och i slutet av årtiondet skickas det första meddelandet på Arpanet.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

1970-talet

Under 1970-talet fortsätter utvecklingen av Arpanet, föregångaren till dagens internet. Både i Sverige och i USA görs tekniska framsteg och världens första mejl skickas 1971. De första hemdatorerna och spelkonsolerna dyker upp. I slutet av årtiondet skapar Jacob Palme KOM-systemet, ett slags tidigt chatttrum.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

1980-talet

Utvecklingen rusar framåt under 1980-talet. Datorer blir allt mer populära, journalisten Lars Orup försöker sig på dataintrång och protokollet TCP/IP blir standard för internets infrastruktur. Björn Eriksen registrerar .se-domänen och tar 1983 emot det allra första mejlet till Sverige.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

1983

Starten för "det riktiga internet" – Arpanet blir civilt och byter protokoll

Första januari 1983 går Arpanet, föregångaren till dagens internet, officiellt över till TCP/IP som standard, och det har använts sen dess, i lite uppdaterade versioner. Många anser att det datumet är starten för det "riktiga internet".

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

1990-talet

Nu händer det grejer! Under 1990-talet blir internet något som allt fler känner till och använder. Webben kommer – och webbläsaren Mosaic. 1994 mejlar statsminister Carl Bildt med USA:s president Bill Clinton. Portaler som Passagen och Torget hjälper svenskar ut på nätet och 1996 blir internetpaketet årets julklapp.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

2000-talet

I början av det nya årtusendet blir bredband ett modeord. Internet blir snabbare, men framförallt får allt fler fast uppkoppling. År 2000 har 50 procent av svenskarna tillgång till internet i hemmet – år 2009 är det 81 procent. Nu börjar vi hänga på communities och ta del av stora mängder innehåll. Vi läser bloggar, delar roliga bilder och tankar hem film och musik.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

2010-talet

Nu blir internet mobilt på riktigt. Smarta telefoner gör att vi kan vara ständigt online och nya sociala medier för mobilen dyker upp som Instagram och Snapchat. Men avslöjanden om massövervakning och flera dataskandaler gör att allt fler blir tveksamma till digitaliseringen.

EN HISTORISK TILLBAKABLICK

2020-talet

Coronapandemin sveper över världen och gör att allt fler både studerar och jobbar hemifrån vilket driver på digitaliseringen av samhället. År 2020 använder 96 procent av svenskarna internet och det finns över en och en halv miljon aktiva .se-domäner.

Internets historia – hur blev nätet till?

Nu blir det en film!

[Internets historia – hur blev nätet till? | Internetmuseum](#)

Nu tar vi 10 min PAUS 😊

Vad jobbar Internetstiftelsen.se mera med?

The screenshot shows the website's navigation menu. A purple circle highlights the 'Meny' button in the top right corner. Another purple circle highlights the 'Kunskap' menu item in the top navigation bar. Two red arrows point to the sub-items 'För skolan' and 'För samhället' under the 'Kunskap' section.

INTERNET STIFTELSEN Domäner Kunskap Mötesplatser Om oss English Lyssna Sök domän Sök Meny

Domäner	Kunskap	Mötesplatser	Om oss	English
Sök domän Registrera ett domännamn Ändra mina befintliga uppgifter Ta reda på ägaren av ett domännamn Återförsäljare Domännamn – vad är det? Vem tar ansvar för innehåll på nätet? Oseriösa metoder Tvistlösning	För alla Våra poddar Internetkunskap Internetmuseum Digital delaktighet Bredbandskollen För skolan Digitala lektioner Fortbildning för pedagoger För samhället Svenskarna och internet Identitets- och behörighetsfederationer Öppna data Internetstiftelsen stöttar	Internetdagarna Goto 10	Vi är Internetstiftelsen Kontakt Integritetspolicy Press Jobba hos oss Mer om oss Organisation Vision och värderingar Vårt hållbarhetsarbete Vårt kvalitetsarbete Årsredovisningar Remisser	Domains Register a domain name Dispute resolution Project Internet access Tech tools About us We are The Swedish Internet Foundation Contact Privacy policy Press DNS-Labs About DNS-Labs Projects Education Collaborate

Digital kompetens i skolan

Jobbar du som grundskollärare? Vi har en guldgruva för dig som vill höja den digitala kompetensen, både för dig själv och dina elever. Genom lektionsmaterialet Digitala lektioner och fortbildning för pedagoger bidrar vi till att barn och lärare kan lära sig mer om internet, programmering och digitala tjänster.

Digital kompetens för alla

Vi tycker om och tror på internet, och vi brinner för att dela med oss av vår kunskap. Vår vision är att alla i Sverige ska vilja, våga och kunna använda internet. För att det ska bli verklighet krävs kunskap om hur internet och digital teknik fungerar, både vad gäller tekniska aspekter och saker som källkritik och riskmedvetenhet.

Vi pratade tidigare om AI

AI är ju på allas läppar!

När man ringer till en kundtjänst får man ofta i början chatta eller tala med en s.k. ***chat-bot***.

Är de intelligenta?

Är en AI-bot intelligent?

Dels ska man vara medveten om att AI-boten, trots det vilseledande namnet artificiell intelligens, inte alls är särskilt intelligent. Den kan svara felaktigt och ibland på ett helt verklighetsfrånvänt sätt. Det betyder inte alls att apparna eller dess programmerare är ondsinta. Men det är ett resultat av att chattboten ger det mest sannolika svaret utifrån den data man har använt för att träna upp den.

Kommersiella intressen...

En annan viktig sak att ha koll på är att chattbotarna ägs av företag som tjänar pengar på den data vi lämnar ifrån oss. Den informationen kan företagen sedan använda för att rikta reklam till oss eller sälja den vidare till en tredje part. Därför är det bra att sätta sig in i tjänstens integritetsinställningar och läsa det finstilla innan man sätter i gång.

Kommersiella intressen...

En AI-vän eller partner skulle kunna uppmana dig till köp baserat på det den vet om dig.

BJÖRN APPELGREN

Undvik att lämna ifrån dig
personlig info på nätet

HISTORIEN OM "SMILEYN"

- Redan i antiken!

- 1635 → en notarie i Slovakein använder en "glad gubbe" för att visa att läget i staden var gott!
- 1948 → i en Ingemar Bergman-film ritar en ledsen kvinna en smiley med läppstift på en spegel

HISTORIEN OM "SMILEYN"

- 1962 → YMCA-radiostation säljer en T-shirt med en "glad figur"
- 1963 → Reklamkampanj: en gul knapp med två svarta prickar och en uppåtvänd kurva som mun: **SUCCÉ!**
- Idag finns en egen "emoji-dag"

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

1971

Mejllistorna gör att vi kan kontakta flera personer – samtidigt

1980

ABC-klubben startar en egen BBS

1995

Alla tjartrar på Aftonbladet chat

1994 lanserar Aftonbladet webbplatsen aftonbladet.se. Året efter startar Aftonbladet också en chattfunktion.

2000

Flashback startar ett forum – blir en av Sveriges största webbplatser

Flashback är ett diskussionsforum med knappt en miljon medlemmar som skriver mer än femtontusen inlägg varje dag. Det har ungefär två miljoner besökare i veckan.

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

2004

Facebook startar som ett community för Harvardstudenter

19-årige Mark Zuckerberg lägger den 4 februari 2004 upp sajten The Facebook, som är ett community för Harvardstudenter. Inom en månad är mer än hälften av universitets studenter medlemmar.

2005

Youtube grundas – se det allra första klippet här

I februari 2005 startas en sida där vem som helst kan ladda upp ett videoklipp.

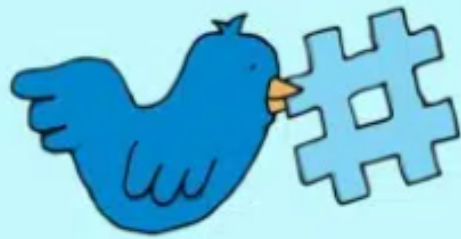
Youtubes framgång är direkt. Bara något år efter lansering beräknas Youtube ha drygt 72 miljoner unika besökare per månad som tittar på 100 miljoner videoklipp.

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

2006

**Twitter lanseras – med 140 tecken
förändras sättet vi kommunicerar på**

I mars 2006 startar tre amerikaner en ny tjänst för snabba statusuppdateringar. Samma månad skrivs också den första tweeten: "just setting up my twttr".

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

2009

Lajk-knappen införs på Facebook

9 februari 2009 förändras världen för alltid. Plötsligt kan vi med ett enkelt klick uppmuntra varandra. Lajkknappen införs.

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

2010

Instagram lanseras – tar världen med storm

Selfies, barnbilder och mat. Instagram har på kort tid nått världsherravälde, och används av över tre miljoner svenskar.

SOCIALA MEDIER – NÄR KOM DET?

2011

Nu kommer Snapchat och vi lär oss att snappa

Snapchat lanseras 2011 och är en meddelande-app för smarta mobiler. Snapchat gör det möjligt för användarna att skicka bilder och videor – kallade för "snaps" – till andra användare utan att de kan sparas.

När internet kom till våra svenska hem

Nu avslutar vi presentationen med en till film!

[När internet kom till våra svenska hem | Internetmuseum](#)

INTERNETSTIFTELSEN

**Tack för mig och
tack för att du lyssnade!**

Tid för olika frågor!